

Tehniline kirjeldus

"Naistevastast vägivalda käsitlev täienduskoolitus ohvritega töötavatele spetsialistidele 2026"

Sotsiaalkindlustusamet (edaspidi Tellija) korraldab väikehanke, et leida täiendavaid koolitajaid „Naistevastase vägivalda täienduskoolitus ohvritega töötavatele spetsialistidele“ täienduskoolituse (edaspidi täienduskoolitus) läbi viimiseks. Täienduskoolituse osade moodulite alateemasid koolitavad valdkonnaspetsialistid Politsei- ja Piirivalveametist, Sotsiaalministeeriumist, Sotsiaalkindlustusametist ja prokuratuurist. Täienduskoolitust korraldatakse sotsiaalkaitseministri 3. aprilli 2023 määruse nr 20 „Ohvriabi osutava isiku erialase ettevalmistuse nõuded ja koolitused“ § 2 lõike 5 alusel. Täienduskoolitus koosneb kokku viiest moodulist. Käesoleva hanke raames hangitakse täiendavaid koolitajaid kõigile moodulitele kuues eraldi osas.

Hange on jaotatud kuueks osaks. Pakkuja võib teha pakkumuse ühele osale, mitmele osale või kõigile osadele. Täienduskoolitust rahastatakse riigieelarvelistest vahenditest.

1. Täienduskoolituse eesmärk ja sihtgrupp

Hanke eesmärgiks on:

- täienduskoolituse "Naistevastast vägivalda käsitlev täienduskoolitus ohvritega töötavatele spetsialistidele" moodulite alateemadele täiendavate koolitajate leidmine, koolituspäevade ette valmistamine ja läbiviimine ühele koolitusgrupile.

Täienduskoolituse eesmärgiks on:

- naistevastase vägivalda juhtumitega töötavate spetsialistide professionaalse arengu toetamine arvestades valdkonna eripära. See hõlmab teadmiste ja oskuste arendamist naistevastasest vägivallast ja selle eriliikidest, inimõigustest, naiste tugikeskuste teenusest ning tsiviil- ja kriminaalmenetlusest naistevastase vägivalda juhtumite puhul. Samuti keskendutakse traumateadlikule lähenemisele ja kriisinõustamise põhimõtetele, enesehoiule, juhtumikorraldusele, võrgustikutööle ja MARAC mudelile. Laiem täienduskoolituse eesmärk on toetada spetsialistide hoiakute kujunemist ning oskust valida esilekerkivate probleemide lahendamiseks kohaseid lähenemisviise.

Sihtrühm: Täienduskoolituse sihtrühmaks on naistevastase vägivalda ohvritega töötavad spetsialistid, tugispetsialistid ja/või siduserialade spetsialistid. Spetsialistide hulka kuuluvad mh naiste tugikeskuste teenust vahetult osutavad isikud (näiteks naiste tugikeskuste töötajad ja vabatahtlikud, lastekaitsetöötajad, politsei- ja piirivalve töötajad, prokuratuuri esindajad, ohvriabi töötajad, valdkondlike MTÜ-de esindajad). Koolitusgrupp koosneb kuni 25 inimesest.

2. Täienduskoolituse toimumise aeg ja koht

2.1. Täienduskoolituse toimumise aeg:

Täienduskoolitus toimub 2026. aastal eeldatavalt ajavahemikus 24. augustist 30. septembrini. Konkreetsed koolituspäevad lepatakse kokku Täitjatega peale lepingu sõlmimist.

Koolituspäevade eeldatav toimumisaeg:

Moodul	Teema	Eeldatavad vahemikud koolituskupäevadeks
1. moodul	Naistevastane vägivald. Inimõigused. Ülevaade naiste tugikeskuste teenusest. Lähisuhtevägivald: sissejuhatus.	24.08-28.08.2026
2. moodul (2-päevane moodul)	Perevägivald, seksuaalne vägivald ja kübervägivald naistevastase vägivalda liikidena.	07.09-11.09.2026
3. moodul	Trauma. Kriisinõustamise põhimõtted.	14.09-18.09.2026
4. moodul	Ohvri toetamine tsiviil- ja kriminaalmenetluses	21.09-25.09.2026

5. moodul	Võrgustikutöö, juhtumikorraldus, MARAC võrgustikutöö mudel, juhtumikorraldus, enesehoid	28.09-02.10.2026
-----------	---	------------------

2.2. Täienduskoolituse toimumise koht:

Kõik täienduskoolituse moodulid toimuvad kontaktkoolitusena Tallinnas. Koolitusruumid on täienduskoolituse läbiviimiseks sobivad arvestades erinevaid õppemeetodeid, sh arutelusid, rühmatöid ja loenguvormi. Asukoht täpsustatakse Täitjatega pärast lepingu sõlmimist. Tellija tagab koolitusruumid ning sellest tulenevalt Täitjale täienduskoolituse korraldusega kulusid ei kaasne. Täitja peab arvestama, et kogu vajalik kulu sisaldub pakumuses esitatud maksumuses ning Tellija lisakulude (sh transpordikulude) eest ei tasu.

3. Nõuded täienduskoolitusele ja selle korraldusele

Hanke tulemusena

- 1) loob Täitja mooduli konkreetse teema kohta täienduskoolituse sisu, sh õppematerjalid;
- 2) loob Täitja õppijatele antud korrektsed ja kergesti mõistetavad õppematerjalid, mis on õppijatele kättesaadavad veebikeskkonnas Digiriigi Akadeemia;
- 3) viib Täitja läbi mooduli konkreettsel alateemal täienduskoolituse kuni 25 õppijaga koolitusgrupile.

Iga täienduskoolituse moodul viiakse läbi ühe- või kahepäevase koolitustsükliina vastavalt mooduli mahule. Üks koolituspäev on 8 akadeemilist tundi ehk 8 akadeemilise tunni mahus moodul koosneb ühest koolituspäevast ja 16-tunnine moodul koosneb kahest järjestikusest koolituspäevast. Moodulitele 1, 3 ja 5 eelneb iseseisev e-õpe Digiriigi Akadeemia [keskkonnas](#).

Täitja roll ja kohustused:

- koolituspäeva täpsema fookuse ja sisu määratlemine ja praktiliste ülesannete kinnitamine koostöös Tellijaga ning lähtudes Tellija poolt välja töötatud õppekavast hiljemalt 14 kalendripäeva enne koolituspäeva;
- meeskonnaliikmete (koolitaja(te)) arvu tagamine selliselt, et pakkuja on võimeline läbi viima täienduskoolituse vastavalt hanke alusdokumentides toodud eesmärkidele ja sisule. Täitja kaasab vajadusel täienduskoolituse läbiviimisesse vastavalt teemadele sobiva(d) valdkondliku koolitamise kogemusega koolitaja(d);
- osalejatele õppematerjalide loomine ja nende koostööstamine Tellijaga;
- elektrooniliste koolitusmaterjalide edastamine Tellijale vähemalt 14 tööpäeva enne täienduskoolituse toimumist, et Tellija saaks õppematerjalid lisada e-keskkonda Digiriigiakadeemia;
- täienduskoolituse läbiviimine.

Tellija kogub täienduskoolitusel osalejatelt kirjaliku tagasiside hiljemalt kümme tööpäeva pärast täienduskoolituse lõppu ja jagab seda soovi korral ka koolitajaga.

Hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast hindamisprotokollist teavitamist lepitakse Täitjatega kokku esmane kohtumine. Esimesel kohtumisel lepitakse kokku koolituspäeva mooduli ja selle tegevuste täpne aja- ja päevakava, ning muud dokumenteerimisega seotud küsimused. Täienduskoolituse ettevalmistamisega seotud kohtumised toimuvad virtuaalkeskkonnas, kui pooled ei lepi kokku teisi.

Kõikide täienduskoolituse läbiviimiseks vajalike õppematerjalide koostamisel lähtub Täitja tõenduspõhistest allikatest. Kõikide loodud materjalide puhul peab Täitja järgima kolmandate isikute autoriõigustega kaitstud teoste kasutamisel autoriõiguse seaduse sätteid. Kõikide loodud materjalide varalised õigused lähevad üle Tellijale ning Tellijal on õigus neid jagada osalejatega läbi Digiriigi Akadeemia keskkonna.

4. Täienduskoolituse moodulid (hanke osad)

Täitja on kohustatud õppematerjalide koostamisel ja koolitamisel lähtuma „Naistevastase vägivalda täienduskoolitus ohvritega töötavatele spetsialistidele“ õppekava (Lisa 5) vastava mooduli kirjeldusest.

Täitja võib mooduli alateemade loetelu täiendamiseks pakkuda omalt poolt sobilikke lisateemasid, mille ülesehitus ja sisu kooskõlastatakse Tellijaga hiljemalt 14 tööpäeva enne koolituspäeva toimumist. Tellijal on õigus küsida selgitusi valitud teemade ja meetodite osas, anda suuniseid õppeprotsessi ja materjalide ning täienduskoolituse sisu ja korralduse osas.

Hanke osa 1

Moodul 1 - Naistevastane vägivald, inimõigused, lähisuhtevägivald: sissejuhatus

Mooduli kogumaht 18 akadeemilist tundi, sh 10 akadeemilist tundi e-õpe, 8 akadeemilist tundi auditoorne töö.

Täitja käsitleb 1. moodulist järgmisi alateemasid:

- inimõigused;
- sooline võrdõiguslikkus;
- bioloogiline ja sotsiaalne sugu, soosüsteem, sooideoloogia, soonormid;
- sooline võrdõiguslikkus ja sooline ebavõrdsus. Palgalõhe, töö- ja pereelu ühildamine, traditsioonilised soorollid, naistevastast vägivalda toetavad müüdid, ühiskondlikud ootused meestele ja naist.

Täitja ülesanne on sisustada eelnevalt viidatud alateemad 4 akadeemilise tunni ulatuses.

1. Mooduli lõpuks koolitusel osaleja:

- mõistab perevägivalda ja soopõhise vägivalda olemust ning mõju osapooltele; sh analüüsib perevägivalda riske ja vägivaldse käitumise tagamaid;
- mõistab ohvriabisüsteemi, seal pakutavaid teenuseid ning õiguslikke aluseid;
- on töös abistajana ohvrikeskne, sh analüüsib enda hoiakuid, rolli ja tegevusi perevägivalda juhtumite lahendamisel;
- mõistab võrgustikutöö põhimõtteid ja rakendab neid oma rollist lähtuvalt võrgustikutöös.
- mõistab naistevastase vägivalda olemust, põhjuseid, liike ja levimust Eestis ja mujal maailmas ning naistevastase vägivalda seoseid soolise võrdõiguslikkuse eesmärkide ja põhimõtetega;
- mõistab naiste tugikeskuse teenuse korraldamise aluseid, sh teenuse sisu.

Hanke osa 2

Moodul 2 - Perevägivald, seksuaalne vägivald ja kübervägivald naistevastase vägivalda liikidena

Mooduli kogumaht 16 akadeemilist tundi auditoorset tööd.

Täitja käsitletav alateema on perevägivald, sh:

- perevägivalda liigid (füüsiline, psühholoogiline, emotsionaalne, seksuaalne, majanduslik vägivald) ja tüübid (ekspressiivne ja instrumentaalne);
- perevägivalda teoreetilised käsitlused (feministlik lähenemine, Johnsoni tüpoloogiline lähenemine, Starki sundiv kontroll, võimu ja kontrolli ratas);
- perevägivalda toetavad hoiakud ja väärarusaamad, nende roll vägivalda õigustamisel ja kestmisel;
- vägivaldne mentaliteet, vägivaldsest suhtest lahkumist takistavad tegurid;
- riskihindamine, turvaplaan;
- laste kaasatus perevägivalda (sh laps kui otsene ohver, pealtnägija, manipuleerimise vahend teise vanema väärkohtlemisel);
- perevägivalda mõju lapsele;
- lapse õigused ja huvid.

Täitja ülesanne on sisustada eelnevalt viidatud alateema 6 akadeemilise tunni ulatuses.

2. Mooduli lõpuks koolitusel osaleja:

- mõistab perevägivalla, seksuaalvägivalla ja kübervägivalla kui naistevastase vägivalla liikide olemust, põhjuseid, alaliike ja mõju ohvrile;
- rakendab vastavalt vägivalla liigile oma teadmisi ja oskusi naistevastase vägivalla ohvrite toetamisel.

Hanke osa 3

Moodul 2 - Perevägivald, seksuaalne vägivald ja kübervägivald naistevastase vägivalla liikidena

Mooduli kogumaht 16 akadeemilist tundi auditoorne töö.

Täitja käsitletav alateema on seksuaalne vägivald, sh:

- vägistamiskultuur;
- vägistamine jm tahtevastased sugulise iseloomuga teod ja nn nõusolekuseadus;
- seksuaalne ahistamine;
- kohtinguvägivald;
- sundrasedus;
- seksuaalse vägivalla ohvrite abistamine Eestis.

Täitja ülesanne on sisustada eelnevalt viidatud alateema 8 akadeemilise tunni ulatuses.

2. Mooduli lõpuks koolitusel osaleja:

- mõistab perevägivalla, seksuaalvägivalla ja kübervägivalla kui naistevastase vägivalla liikide olemust, põhjuseid, alaliike ja mõju ohvrile;
- rakendab vastavalt vägivalla liigile oma teadmisi ja oskusi naistevastase vägivalla ohvrite toetamisel.

Hanke osa 4

Moodul 3 – Trauma, kriisinõustamise põhimõtted

Mooduli kogumaht 20 akadeemilist tundi, sh 12 akadeemilist tundi e-õpe, 8 akadeemilist tundi auditoorne töö.

Täitja käsitletavad teemad:

- trauma (lähisuhtevägivalla juhtumite lahendamise e-kursuse 3. moodul, 4 akadeemilist tundi), sh
 - traumakogemuse kujunemine;
 - trauma mõju: kannatanu reaktsioonid;
 - trauma mõju: neurobioloogilised alused;
 - traumateadlik kohtlemine;
 - ohvrikeskne suhtlemine;
 - laps ja trauma.
- kriisinõustamise põhimõtted (psühholoogilise esmaabi e-kursus, 6 akadeemilist tundi), sh
 - kriis ja kriisireaktsioonid - mis on kriis? mis mõjutab kriisikogemust? reaktsioonid kriisilukorras; kriisireaktsioonide tuvastamine; šokireaktsioonid; ohvri abistamine liiklusõnnetuse näitel; psühholoogilise esmaabi roll kriisisündmusest taastumisel.
 - psühholoogilise esmaabi sammud - mis on psühholoogiline esmaabi kriisireaktsioonis? psühholoogilise esmaabi sammud – jälgi, kuula, aita; korduma kippuvad küsimused psühholoogilise esmaabi osutamisel kriisi sündmuskohal.
 - toetamine kriisisituatsioonis - psühholoogilise esmaabi võtted lähedase toetamisel suitsiidijuhtumi näitel; ootamatu kokkupuude kannatanuga; suitsiidiriski hindamine; toetava vestluse struktuur; korduma kippuvad küsimused suitsiidijuhtumi korral.
 - enesehoid - enesehoiu põhimõtetest lähtuv abistamine; enesehoiu sammud ja tehnikad; igapäevane enesehoid; stressi haldamine abistamisolukorras; taastumine; praktilised harjutused rahulikuks meeleseisundiks; korduma kippuvad küsimused enesehoiu teemadel.

Täitja ülesandeks on eelnevalt viidatud alateemade käsitlemine 8 akadeemilise tunni ulatuses. Täienduskoolituse läbiviimisel tuleb arvestada, et osalejad on eelnevalt läbinud õppekavas ette nähtud e-kursuse moodul 3 teemade kohta. Auditoorne õpe peab toetama ja kinnistama e-õppes omandatud teadmisi, et tagada õppekavas sätestatud õpiväljundite saavutamine.

3. Mooduli lõpuks koolitusel osaleja:

- mõistab traumapõhise lähenemise olemust (sh vägivalla mõju) ja rakendamise võimalusi;
- mõistab kriisilukorda ja märkab peamisi kriisireaktsioone;
- mõistab psühholoogilise esmaabi samme ja kriisisituatsioonis teadlikult psühholoogilist esmaabi kasutades enesehoiuks vajalike maandamistehnikate põhimõtteid;
- mõistab vastutustundliku abistamise põhimõtteid psühholoogilise esmaabi kontekstis.

Hanke osa 5

Moodul 4 – Ohvri toetamine tsiviil- ja kriminaalmenetluses

Mooduli kogumaht 8 akadeemilist tundi auditoorset tööd.

Täitja käsitletavad teemad:

- kriminaal- ja tsiviilasjade eristamine;
- ohvri toetamine kohtumenetluses ja lepingulise esindaja kasutamise võimalused, sh riigi õigusabi;
- tsiviilasjade menetlemine (hagi- ja hagita menetluse erinevused);
- ülevaade tüüpilisematest tsiviilõiguslikest küsimustest perevägivalla puhul:
 - lahutus;
 - lastega seotud küsimused (põlvnemine; hooldus- ja suhtlusõigus, ülalpidamine);
 - lähenemiskeeld;
 - partneritevahelised varasuhted (majanduslik vägivald);
- tõendusmaterjali kogumine perevägivalla kohta.

Täitja ülesanne on sisustada eelnevalt viidatud teemad tsiviilmenetluse kontekstis 4 akadeemilise tunni ulatuses. Täitja võtab arvesse õppekavas moodul 5 juures käsitletavaid kriminaalmenetluse teemasid ning seob neid vastavalt vajadusele tsiviilõiguslike teemadega. Täpne koolituspäeva teemade seotus ja ülesehitus lepitakse kokku avakohtumisel.

4. Mooduli lõpuks koolitusel osaleja:

- mõistab kriminaal- ja tsiviilasjade põhilisi erinevusi ning seda, milliseid naistevastase vägivallaga seotud õigusküsimusi ja kuidas kriminaal- ja tsiviilkohtumenetluses lahendatakse;
- juhendab naistevastase vägivalla ohvrit vägivalla kohta tõendusmaterjali kogumisel ning õigusabi taotlemisel ja saamisel;
- toetab naistevastase vägivalla ohvrit erinevates menetlustes osalemisel, sh selgitab ohvrile tema õigusi ja menetlustega seotud üldiseid küsimusi.

Hanke osa 6

Moodul 5 – Võrgustikutöö, juhtumikorraldus, MARAC võrgustikutöö mudel, enesehoid

Mooduli kogumaht 8 akadeemilist tundi auditoorset tööd.

Täitja käsitletavad teemad:

- MARAC võrgustikutöö mudel (Lähisuhtevägivalla juhtumite lahendamise e-kursuse 2. moodul)
 - MARAC mudel Eesti lähisuhtevägivalla kontekstis;
 - mis on MARAC mudel? MARAC võrgustiku liikmed;
 - kõrge riskiga lähisuhtevägivalla ohvri profiil;
 - MARACi protsess - ohvri tuvastamine ja riskihindamine; kannatanu kaasamine; info kogumine; MARAC koosolek; tegevuste elluviimine; jälgimine ja hindamine;
 - lähisuhtevägivalla vääruskumused;
 - MARAC spetsialisti hoiakud ja enesehoid;

- Enesehoid (Lähisuhtevägivalla juhtumite lahendamise e-kursuse 4. moodul)
 - abistaja haavatavus;
 - mis on enesehoid?
 - enesehoiuplaan;
 - enesehoiu tööriistakast.
- Juhtumikorraldus ja võrgustikutöö
 - naistevastase vägivalla ohvri abistamine läbi asjakohaste teadmiste integreerimise ja võrgustikutöö;
 - rahvusvaheline õigusruum ja koostöö naistevastase vägivalla valdkonnas: CEDAW konventsioon, Istanbuli konventsioon, inimkaubandusevastane EN konventsioon, Pekingi platvorm. ÜRO, Euroopa Liidu, Euroopa Nõukogu tegevus naistevastase vägivalla ennetamisel ja tõkestamisel.
 - naistevastase vägivalla juhtumi analüüs ja suuline esitlus grupitööna: analüüsida juhtumit kirjeldatud naistevastase vägivalla olemust, liike ja mõju ning seoseid soolise võrdõiguslikkusega, kasutades selleks korrektset erialast sõnavara; kirjeldada vähemalt kahte õiguspärast ja realistlikku võimalust, kuidas juhtumit kirjeldatud naistevastase vägivalla ohvrit naiste tugikeskuse teenuse raames traumateadlikult ja ennast hoides toetada, viidates seejuures asjakohastele õigusaktidele ning tuues välja rakendatavad enesehoiuvõtted; analüüsida, milliseid võrgustikuliikmeid ohvri toetamiseks kaasata.

Täitja ülesandeks on eelnevalt viidatud alateemade käsitlemine 6 akadeemilise tunni ulatuses. Täienduskoolituse läbiviimisel tuleb arvestada, et osalejad on eelnevalt läbinud õppekavas ette nähtud e-kursuse moodul 5 alateemade MARAC võrgustikutöö mudel ja enesehoid kohta. Auditorne õpe peab toetama ja kinnistama e-õppes juba omandatud teadmisi, et tagada õppekavas sätestatud õpiväljundite saavutamine.

5. Mooduli lõpuks koolitusel osaleja:

- teab võrgustikutöö ja juhtumikorralduse põhimõtteid;
- mõistab MARAC võrgustikupõhist juhtumikorralduse mudelit;
- rakendab koolitusel omandatud naistevastase vägivalla juhtumi lahendamisel ja ohvri abistamisel;
- kaasab teadlikult ja süsteemselt naistevastase vägivalla ohvri toetamiseks ja abistamiseks vajaduspõhiselt teisi osapooli (politsei, prokuratuur, lastekaitse, ohvriabi, meditsiini- ja haridusasutused, mitteformaalsed võrgustikud jne);
- mõistab riigi ja naiste tugikeskuste rolli ja rahvusvahelisi kohustusi naistevastase vägivalla ennetamisel ja tõkestamisel;
- kasutab enesehoiu põhimõtteid ja mõistab nende olulisust abistaja töös.

6. Keskkonnahoidlikud lahendused

Täitja peab lepingu täitmisel eelistama keskkonnahoidlikke lahendusi:

- töökoosolekud ja muud kohtumised viiakse läbi eelkõige veebi vahendusel, et vähendada eelkõige liigsest transpordikasutusest tulenevat süsiniku jalajälge;
- vältides tarbetut dokumentide välja trükkimist ning võimalusel eelistades digitaalsel kujul olevaid materjale;
- Täitja edastatavad digitaalsed materjalid peavad olema salvestatud ja edastatud optimaalse mahuga, et vältida otstarbetult suuri andmefaile ning vähendada digireostust;
 - lepingu täitmise järgselt kustutab Täitja üleliigsed digimaterjalid, näiteks mustandfailid, säilitamiseks mittevajalikud töödokumendid jms, kuna IT-serverites failide otstarbetu hoidmine on keskkonda kurnava mõjuga ning suurendab digireostust.